

Araştırma Makalesi / Research Article

DOI: <http://dx.doi.org/10.61535/bseusbfd.1372643>

Uzaktan Eğitimle Yürütülen Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Öğrencilerinin Siber Aylaklık ve Dijital Bağımlılık Düzeylerinin Ders Başarısına Etkisi

Özlem Bilik¹, Fatma Vural², Nazife Gamze Özer Özlü^{3*}¹ Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye / ozlembilik71@gmail.com.² Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye / fatmavural72@gmail.com.³ Arş. Gör. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye / gamzeozerozlu@gmail.com.

Özet: Bu araştırma, uzaktan eğitimle yürütülen cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinde öğrencilerin siber aylaklık ve dijital bağımlılık düzeylerinin ders başarısına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Kesitsel ve korelasyonel türde olan bu araştırmanın örneklemini hemşirelik fakültesi ikinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında “siber aylaklık ölçeği” ve “dijital bağımlılık ölçeği” kullanılmıştır. Öğrencilerin yaş ortalaması $20,98 \pm 1,50$, %58,5'i kadın ve %51,7'sinde orta dereceli internet kullanım becerisi olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin siber aylaklık puan ortalaması $61,30 \pm 26,58$, dijital bağımlılık puan ortalaması $64,13 \pm 13,08$ ve teorik ders başarı puan ortalaması $73,91 \pm 12,27$ olarak belirlenmiştir. Siber aylaklık alt boyutu oyun-bahis sitelerini kullanma ve dijital bağımlılık alt boyutu aşırı kullanma ile ders başarı puan ortalaması arasında çok zayıf düzeyde, negatif yönlü ilişki saptanmıştır. Ders sırasında internet kullanımı, internet ilgisinin, fakülteye isteyerek gelmenin ve cinsiyetin siber aylaklık ve dijital bağımlılık düzeylerini etkilediği bulundu. Sonuç olarak, öğrencilerin siber aylaklık ve dijital bağımlılık düzeylerinin orta olduğu ve ders başarısını olumsuz etkilediği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siber Aylaklık, Dijital Bağımlılık, Öğrenci, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği.

JEL Sınıflandırması: I1, I2, I12

Başvuru Tarihi: 07.10.2023

Kabul Tarihi: 12.12.2023

Bu Makaleye Atıf İçin: Bilik, Ö., Vural, F., Özer-Özlü, N. G. (2024). Uzaktan Eğitimle Yürütülen Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Öğrencilerinin Siber Aylaklık ve Dijital Bağımlılık Düzeylerinin Ders Başarısına Etkisi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2), 89-101.

The Effect of Cyberloafing and Digital Addiction Levels of Surgical Diseases Nursing Course Students on Course Success

Özlem Bilik¹, Fatma Vural², Nazife Gamze Özer Özlü^{3*}¹ Assoc. Prof., Dokuz Eylül University, İzmir, Türkiye / ozlembilik71@gmail.com.² Assoc. Prof., Dokuz Eylül University, İzmir, Türkiye / fatmavural72@gmail.com.³ RA. Ph.D., Dokuz Eylül University, İzmir, Türkiye / gamzeozerozlu@gmail.com.

Abstract: This study was conducted to examine the effect of students' cyberloafing and digital addiction levels on course success in the surgical diseases nursing course conducted by distance education. The sample of this cross-sectional and correlational study consisted of second year nursing faculty students. “Cyberloafing scale” and “digital addiction scale” were used to collect the data. The mean age of the students was 20.98 ± 1.50 , 58.5% were female, and 51.7% had moderate internet usage skills. The mean score of cyberloafing was 61.30 ± 26.58 , the mean score of digital addiction was 64.13 ± 13.08 and the mean score of theoretical course success was 73.91 ± 12.27 . There was a very weak, negative correlation between cyberloafing sub-dimension using game-betting sites and digital addiction sub-dimension overuse and mean course achievement score. It was found that internet use during the course, internet interest, coming to the faculty willingly and gender affected the levels of cyberloafing and digital addiction. As a result, it was found that students' cyberloafing and digital addiction levels were moderate and negatively affected course success.

Keywords: Cyberloafing, Digital Addiction, Student, Surgical Nursing Course.

JEL Classification: I1, I2, I12

Received Date: 07.10.2023

Accepted Date: 12.12.2023

How to Cite this Article: Bilik, Ö., Vural, F., Özer-Özlü, N. G. (2024). Uzaktan Eğitimle Yürütülen Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Öğrencilerinin Siber Aylaklık ve Dijital Bağımlılık Düzeylerinin Ders Başarısına Etkisi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2), 89-101.

♦ Sorumlu Yazar / Corresponding Author

* Bu çalışma, 13.01.2022-16.01.2022 tarihleri arasında düzenlenen 4.Uluslararası, 12.Ulusal Türk Cerrahi ve Ameliyathane Hemşireliği Kongresi'nde poster olarak sunulmuştur.

** Bu çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 30/06/2021 tarihli ve 2021/20-02 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

The aim of the study was to investigate the effect of cyberloafing and digital addiction levels of students on the surgical nursing course on their course success.

Research Questions

Is there a relationship between students' mean score on the cyberloafing scale and course performance? Do the descriptive characteristics of the students have an effect on the mean cyberloafing scale score? Do the descriptive characteristics of the students have an effect on the mean score of the digital addiction scale?

Literature Review

The purpose of the literature review was to examine the impact of distance learning, which has become widespread following the COVID-19 pandemic, on nursing students' cyberloafing behavior and digital addiction levels on course success. The researchers reviewed the literature in two main areas: cyberloafing and digital addiction. Cyberloafing and digital addiction should be focused on in the distance learning course surgical disease nursing.

Methodology

The study was descriptive, cross-sectional and correlational. Data were collected using a descriptive characteristics information form, a cyberloafing scale and a digital addiction scale. The students' course success scores were evaluated according to their theoretical course success scores from the surgical disease nursing course. The data were collected by the researchers using "Google Survey" and analyzed using SPSS "Statistical Package for the Social Sciences" 24.0 programmed.

Results and Conclusions

The mean age of the students was 20.98 ± 1.50 , 58.5% (n= 138) were female and 51.7% (n= 122) had moderate internet skills. It was determined that 27.5% (n= 226) of the students used WhatsApp as the social network they used the most and 26.6% (n= 76) of them used mobile phones when their motivation decreased in class. The mean cyberloafing score of the students was 61.30 ± 26.58 (minimum = 30, maximum = 140), the mean digital addiction score was 64.13 ± 13.08 (minimum = 19, maximum = 95), and the mean theoretical course success score was 73.91 ± 12.27 . A very weak negative correlation was found between the cyberloafing sub-dimension of using gambling sites and course success ($r=-0.196$, $p=0.002$). A very weak negative correlation was found between digital addiction sub-dimension overuse and course success ($r=-0.178$, $p=0.006$). A very weak positive correlation was found between cyberloafing sub-dimension access to content and average age of students ($r=0.140$, $p=0.031$), and a very weak positive relationship was found between digital addiction sub-dimension overuse and average age of students ($r=0.136$, $p=0.037$). It was determined that gender and internet use during the course affected cyberloafing, internet interest, coming to the department willingly and internet use during the course affected digital addiction. In conclusion, it was determined that nursing students in the surgical diseases nursing course conducted by distance education had moderate tendencies towards cyberloafing and digital addiction. It was determined that age, gender, internet related, coming to the department willingly and internet use during the course affected the students' cyberloafing and digital addiction.

GİRİŞ

Günümüzde vazgeçilmez hale gelen internet, bilgi üretme, saklama, paylaşma ve erişme konularında yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Son yirmi yıl içinde teknolojinin gelişmesiyle birlikte gündelik yaşamda internet kullanımı sürekli hale gelmiştir. İnternet kullanımının artması, eğitim faaliyetlerinin de yürütülme şeklini etkilemiştir (Çok ve Kutlu, 2018:1; Şenel vd., 2019:95). Bu bağlamda, öğrenciler öğrenme süreçlerinde bilgisayar ve internet teknolojilerinden sıklıkla faydalanmışlardır (Yılmaz vd., 2018). Özellikle COVID-19 pandemisi, dünya genelinde ve öğrenme ortamlarında önemli değişikliklere yol açmıştır (Kırmızıgül, 2020:283). Eğitim ve öğretim internet üzerinden devam etmiştir. Bu durum öğrenciler arasında beklenmedik, aşırı ve kontrolsüz kullanım, sanal veya siber aylaklık, dijital bağımlılık gibi sorunlara neden olmuştur (Öztürk, 2021:195).

“Siber aylaklık” veya “siber tembellik”, iş ortamında internetin kişisel amaçlarla profesyonel amaçlardan daha fazla kullanılması olup, iş verimliliğini olumsuz etkileyebilir (Garrett ve Danziger, 2008:287; Kalaycı, 2010). Eğitim bağlamında ise siber aylaklık, ders saatlerinde eğitsel olmayan amaçlarla internet kullanma eylemi olarak tanımlanmıştır (Kalaycı, 2010). Araştırmalar, siber aylaklık davranışlarının hem iş hayatındaki çalışanların hem de öğrencilerin performanslarında ciddi düşümlere neden olabileceğini göstermektedir (Çok ve Kutlu, 2018:1; Şenel vd., 2019:95). Ayrıca, siber aylaklık, teknoloji kullanımına bağlı olarak dijital bağımlılığı da beraberinde getirebilmektedir. Dijital bağımlılığı olan bireyler, sürekli dijital araçları kullanma ihtiyacı duyabilirler. Sosyal ortamlara erişemeyen bireylerde kaygı, endişe, olumsuz duygular, agresif davranışlar ve şiddet eğilimi gibi davranışlar gözlenebilir (Arslan ve Bardakçı, 2020:36).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Gündelik gereksinimler doğrultusunda teknoloji kullanımı dijitale bağımlı hale getirmiştir (Yengin, 2019:130). Eğitim faaliyetlerinde teknolojik araçların kullanımı öğrenciler için fayda sağlamakla birlikte öğrencilerde istenmeyen davranışlara da neden olmaktadır. Mobil cihazlara ve internete ulaşımın kolay olması öğrencilerde siber aylaklık davranışlarının gelişmesine neden olmaktadır. Bu davranışlar, teknolojinin eğitim içerisindeki faydasına büyük bir engel olabilir. Eğitimde bilişim teknolojilerinin yaygın kullanılması sonucunda siber aylaklık davranışları artmaktadır (Baturay ve Toker, 2015:358). Literatürde, eğitim alanında siber aylaklık ile ilgili yapılan çalışmalarda siber aylaklık davranışının ölçülmesi (Akbulut vd, 2016:616), etkileyen faktörler (Akbulut vd., 2017:87; Baturay ve Toker, 2015:358) ve öğrenmeye ilişkisi (Ravizza vd., 2014:109) incelenmiştir. Siber aylaklık davranışları öğrencilerin internet kullanım amaçlarına göre değişkenlik göstermektedir. Bu nedenle, siber aylaklık davranışlarının öğrencilerin performansı üzerindeki etkileri tam olarak bilinmemektedir (Karaoğlu ve Okten, 2015:290). Bu konuda yapılan bir çalışmada lisans öğrencilerinin internet bağımlılığının siber aylaklık davranışlarında etkili olduğu bulunmuştur. Tek başına internet bağımlılığının, derste siber aylaklığı %35 oranında etkilediği bulunmuştur (Yazgan ve Yıldırım, 2020). Eğitim fakültesi öğrencilerinin siber aylaklık davranışı gösterme durumlarını inceleyen çalışmada öğrenciler derste siber aylaklık yapma fikrinin kabul edilemeyeceğini belirtmelerine rağmen e-postalarını takip ettikleri ve tartışma gruplarına katıldıkları belirlenmiştir. Erkek öğrenciler tarafından daha fazla siber aylaklık davranışı sergilendiği sonucuna varılmıştır (Arabacı, 2017:72).

Üniversite öğrencilerinde dijital oyunların, öğrencilerin kişisel özelliklerini ve akademik performanslarını etkilediği ve bağımlılık düzeyi arttıkça ders çalışma sürelerinin ve genel akademik ortalamalarının düştüğü ortaya çıkmıştır. Bağımlı öğrencilerin ve bağımlılığa aday öğrencilerin kendilerini başarısız olarak kabullenmedikleri

bulunmuştur (Bülbül vd., 2018). Hemşirelik öğrencilerinin siber aylaklık ve akıllı telefon bağımlılık düzeylerinin klinik uygulama sırasında klinik karar verme süreçlerine yönelik yapılan çalışmada öğrencilerin kliniklerde akıllı telefon kullanımının artması, klinik karar verme becerilerini azaltırken siber aylaklık davranışlarını artırdığı saptanmıştır (Savcı vd., 2021). İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri ile mutluluk düzeyleri arasında negatif yönde düşük düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir (Arslan ve Akın, 2015:7; Totan vd., 2019:20). Yükseköğretim öğrencileri arasında dijital okuryazarlık, internet bağımlılığı ve siber aylaklık arasındaki ilişkiye bakılan bir çalışmada internet kullanan katılımcıların dijital okuryazarlık, siber aylaklık ve internet bağımlılık düzeyleri daha yüksek olduğu ve internet bağımlılığı ile siber aylaklık arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Siber aylaklık davranışlarından kaçınmak için öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi önerilmiştir (Arslantaş vd., 2023). Yuwanto'nun (2018) yaptığı çalışmada akademik motivasyon ile siber aylaklık, siber aylaklık ile kendini kaptırma, keyif alma ve içsel motivasyon arasında negatif ilişki olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin akademik motivasyonunun artması, öğrenme süreciyle ilgisi olmayan sohbet, oyun, müzik, video gibi siber aylaklık davranışlarını azaltacağı belirtilmiştir (Yuwanto, 2018:173). Bu doğrultuda öğrencilerin öğrenme süreçleri etkilendiği için dijital bağımlılığın ve siber aylaklığın ders başarı notlarını da olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle hemşirelik öğrencilerin dijital bağımlılık ve siber aylaklık düzeylerinin ders başarı puanlarına etkisinin incelenmesi önemlidir.

3. MATERYAL VE METOD

Uzaktan eğitim yöntemi ile verilen cerrahi hastalıkları hemşireliği dersini alan öğrencilerin “siber aylaklık” ve “dijital bağımlılık” düzeylerinin ders başarısına etkisinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel ve korelasyonel araştırma kullanılmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, uzaktan eğitimle yürütülen cerrahi hastalıkları hemşireliği dersini alan öğrencilerin siber aylaklık ve dijital bağımlılık düzeylerinin ders başarısına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Soruları;

- ❖ Öğrencilerin siber aylaklık ölçeği puan ortalaması ile ders başarı puanı arasında ilişki var mıdır?
- ❖ Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerinin siber aylaklık ölçeği puan ortalamasına etkisi var mıdır?
- ❖ Öğrencilerin dijital bağımlılık ölçeği puan ortalaması ile ders başarı puanı arasında ilişki var mıdır?
- ❖ Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerinin dijital bağımlılık ölçeği puan ortalamasına etkisi var mıdır?

3.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu araştırma, tanımlayıcı, kesitsel ve korelasyonel bir çalışma olup 2020-2021 öğretim yılı bahar döneminde Haziran-Ağustos 2021 tarihleri arasında, Ege bölgesinde bulunan bir kamu üniversitesinin hemşirelik fakültesinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, cerrahi hastalıkları hemşireliği dersini alan 2. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır (n=257). Dahil edilme kriterleri (1) hemşirelik fakültesi öğrencisi olmak, (2) internet ve teknolojik araçlar kullanmak, (3) öğrenimi dondurmamak, (4) araştırmaya katılmaya gönüllü olmaktır. Araştırmayı kabul eden ve dahil edilme kriterlerine uyan 236 öğrenci örnekleme oluşturmaktadır. Dersi ikinci kez alan öğrenciler ise örneklem dışı kabul edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veriler, “Tanımlayıcı Özellikler Bilgi Formu”, “Siber Aylaklık Ölçeği” ve “Dijital Bağımlılık Ölçeği” ile toplanmıştır. Ders başarı puanı ise cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinden aldıkları teorik ders başarı puanlarına göre değerlendirildi. Veriler araştırmacılar tarafından “Google Anket” aracılığıyla toplanmıştır.

Tanıtıcı Özellikler Bilgi Formu: Literatüre dayalı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup toplamda dokuz sorudan oluşmaktadır (Arslan, 2020:27, Arslan ve Bardakçı, 2020:36, Baturay ve Toker, 2015:358, Çok ve Kutlu, 2018:1, Savcı vd., 2021:534, Totan vd., 2019:20). Yaş, cinsiyet, genel not ortalaması, en çok kullanılan sosyal ağ, internet becerisi, internet ilgisi, bölüme isteyerek gelme, derste konu dışı internete girme durumu ve nedenlerini kapsayan soru yer aldı.

Siber Aylaklık Ölçeği: Akbulut vd. (2016) tarafından geliştirilen ölçek 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, iş ve çalışma saatleri sırasındaki çağdaş siber aylaklık davranışlarının sıklığını değerlendirmektedir. Ölçek, siber aylaklık sıklığının 1 (hiç) ile 5 (çok fazla) arasında değerlendirmekte ve beşli likert formunda geliştirilmiştir. Yanıt yanlılığını azaltmak için, 'siber aylaklık' terimi ne ölçek talimatlarında ne de maddelerde açıkça kullanılmamıştır. Orijinal ölçek 471 lisans öğrencisi ile geliştirilmiş ve ardından 215 lisans öğrencisi ve 515 sosyal ağ kullanıcısı ile onaylanmıştır. Ölçeğin beş alt boyutu bulunmaktadır. Paylaşım alt boyutu 1-9. maddelerden (içerik bakma, sosyal ağ sayfası inceleme, paylaşım beğenme, yorum yapma, durum güncelleme, arkadaş etiketleme, mesajlaşma, video izleme), alışveriş alt boyutu 10-16. maddelerden (alışveriş yapma, sitelere ziyaret etme, bankacılık işlemlerini gerçekleştirme, ilan sitelerini inceleme, iş ilanlarına bakma), durum güncelleme 17-21. maddelerden (tweet yazma, okuma, yeniden yayınlama, favorilere eklem ve yorum yapma), içerik erişim 22-26. maddelerden (müzik indirme- dinleme, video izleme-indirme, uygulama indirme), oyun-bahis sitelerini kullanma 27-30. maddelerden (bahis sitelerini ziyaret etme, bahis oynama, spor sitelerine girme, oyun oynama) oluşmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçeğin her bir alt boyutundan alınan yüksek puan bireyin ilgili alt boyutun değerlendirdiği özelliğe sahip olduğunu göstermektedir. Ölçek ayrıca toplam siber aylaklık puanı da vermektedir. Ölçek puanlanırken alt boyutların ve toplam puanın ortalaması alınmaktadır (Akbulut vd., 2016:616). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.967 olup, alt faktörler için 0.795-0.956 arasında değişmektedir.

Dijital Bağımlılık Ölçeği: Kesici ve Tunç'un (2018) geliştirdiği ölçek 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, bireyin kendi bağımlılık düzeyi hakkında bilgi vermektedir. Ölçek, dijital bağımlılığı 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (tamamen katılıyorum) arasında değerlendirmekte beşli likert formunda geliştirilmiştir. Ölçeğin beş alt boyutu bulunmaktadır. Aşırı kullanma beş maddeden, nüksetme üç maddeden, hayatın akşını engelleme dört maddeden, duygu durum dört maddeden ve bırakamama üç maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin tüm maddelerine olumsuz olarak yanıt verilmesi durumunda alınabilecek en düşük puan 19 iken olumlu yanıt verilmesi durumunda alınabilecek en yüksek puan 95 olmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması bireyin bağımlılık seviyesinin yüksek olduğunu göstermektedir (Kesici ve Tunç, 2018:91). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı 0.906 olup, alt faktörler için 0.718-0.884 arasında değişmektedir.

3.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verilerinin istatistiksel analizinde IBM Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) Statistics 24.00 programı kullanılmıştır. Normallik testi Kolmogorov Smirnov normallik testi ile yapılmıştır. Sürekli değişkenler için

ortalama $\pm$ standart sapma (SS), kategorik değişkenler için yüzde (%) değerleri verildi. Sürekli değişkenler arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde Spearman korelasyon analizi kullanılmış olup, sonuçlar yorumlanırken $p < 0,05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS “Statistical Package for the Social Sciences” 24.0 programında yapılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk ve Kurtosis- Skewness testleri kullanılmıştır. Bağımlı değişken olan teorik ders başarı puanı ve bağımsız değişken olan siber aylaklık ve dijital bağımlılık ortalamalarının normal dağılıma uymadığı saptanmıştır. Bu nedenle değişkenler arasındaki ilişki Spearman korelasyon analizi ile yapılmıştır. Korelasyon analizinde 0.90-1.00 arası çok yüksek ilişki, 0.70-0.90 arası yüksek ilişki, 0.50-0.70 arası orta dereceli ilişki, 0.30-0.50 arası zayıf ilişki, 0.00-0.30 arası çok zayıf ilişki olarak belirlendi (Mukaka, 2012:71). Bağımsız değişkenler arasında karşılaştırmalar için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Tanımlayıcı özellikler için sayı, yüzde ve ortalama hesaplandı. Yapılan tüm testler için anlamlılık düzeyi < 0.05 olarak belirlenmiştir (Bursal, 2019).

3.6. Araştırmanın Etik Yönü

Bu araştırma yapılmadan önce Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 30/06/2021 tarihli ve 2021/20-02 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuş ve uygulama için Fakülte Dekanlığından yazılı izin alınmıştır. “Siber Aylaklık Ölçeği” ve “Dijital Bağımlılık Ölçeği” kullanımı için ölçek yazarlarından yazılı izin alındı. Araştırmaya katılmak isteyen öğrencilerden aydınlatılmış onam formu kullanılarak kendi rızaları ile yazılı ve sözlü izinleri alındı. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere, bireysel bilgilerinin başkalarına açıklanamayacağı konusunda bilgi verildi. Araştırma Helsinki Bildirgesi, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak yürütüldü.

4. BULGULAR

Tablo 1'e göre; öğrencilerin yaş ortalaması $20,98 \pm 1,50$ (min=19, max=31), %58,5'i kadın ve %51,7'si orta düzeyde internet kullanım becerisine sahip olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %27,5'inin en çok kullandığı sosyal ağın WhatsApp olduğu ve %26,6'sının derste motivasyonu düştüğü zaman telefon kullandığı saptanmıştır.

Tablo 1. Tanımlayıcı Özellikler (N=236)

Özellikler	Frekans	Yüzde	Min.	Max.	X $\pm$ SS
Cinsiyet					
Erkek	98	% 41,5			
Kadın	138	% 58,5			
İnternet Kullanım Becerisi					
Yeterli	109	% 46,2			
Orta	122	% 51,7			
Yeterli değil	5	% 2,1			
İnternet İlgisi					
Düşük	7	% 3,0			
Orta	147	% 62,3			
Yüksek	82	% 34,7			
Fakülteye İsteyerek Gelme					
Evet	137	% 58,1			
Kararsızım	58	% 24,6			
Hayır	41	% 17,4			
Kullanılan Sosyal Ağlar*					
Youtube	197	% 24,0			

WhatsApp	226	% 27,5			
Instagram	205	% 24,9			
Facebook	43	% 5,2			
Twitter	127	% 15,5			
Diğer	24	% 2,9			
Toplam	822	% 100			
Derste Telefon Kullanma Nedeni*					
Dersin sıkıcı olması	52	% 18,2			
Dikkatin dağılması	65	% 22,7			
Motivasyon düşüklüğü	76	% 26,6			
Tekdüze anlatım	60	% 21,0			
Ders anlaşılmadığı	33	% 11,5			
Toplam	286	% 100			
Ders Sırasında İnternet Kullanımı Kabul Edilir Mi?					
Evet, kabul edilebilir	11	% 4,7			
Kısmen, kabul edilebilir	76	% 32,2			
Hayır, kabul edilemez	149	% 63,1			
Yaş			19	31	20,98 ± 1,50

* Çoklu yanıt

Tablo 2'ye göre; öğrencilerin siber aylıklık puan ortalamaları $61,30 \pm 26,58$ (min=30, max=140), dijital bağımlılık puan ortalamaları $64,13 \pm 13,08$ (min=19, max=95) ve teorik ders başarı puan ortalamaları $73,91 \pm 12,27$ (min=35, max=96) olarak saptanmıştır.

Tablo 2. Siber Aylıklık ve Dijital Bağımlılık Ölçeklerinin ve Alt Faktörlerinin Puan Ortalamaları

	Min	Max	X ± SS
Siber Aylıklık	30,0	140,0	61,30 ± 26,58
<i>Paylaşım</i>	9,0	45,0	20,91 ± 8,72
<i>Alışveriş</i>	7,0	35,0	13,48 ± 6,83
<i>İçerik Erişim</i>	5,0	25,0	12,08 ± 7,14
<i>Durum Güncelleme</i>	5,0	25,0	8,94 ± 5,08
<i>Oyun-Bahis Sitelerini Kullanma</i>	4,0	20,0	5,92 ± 3,09
Dijital Bağımlılık	19,0	95,0	64,13 ± 13,08
<i>Aşırı Kullanma</i>	5,0	25,0	16,68 ± 3,64
<i>Hayatın Akışını Engelleme</i>	4,0	20,0	15,03 ± 3,61
<i>Duygu Durum</i>	4,0	20,0	14,30 ± 3,60
<i>Nüks Etme</i>	3,0	15,0	10,86 ± 3,05
<i>Bırakmama</i>	3,0	15,0	7,14 ± 2,75
Teorik Ders Başarı Puan	35,0	96,0	73,91 ± 12,27

Tablo 3 incelendiğinde; öğrencilerin cerrahi hastalıkları hemşireliği teorik dersinden aldığı not ortalaması ile siber aylıklık oyun-bahis sitelerini kullanma alt boyutu arasında çok zayıf düzeyde negatif yönlü ($r=-0,196$, $p=0,002$); dijital bağımlılık aşırı kullanma alt boyutu arasında çok zayıf düzeyde negatif yönlü ($r=-0,178$, $p=0,006$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Öğrencilerin yaşı ile siber aylıklık ölçeği içerik erişim alt boyutu arasında çok zayıf düzeyde pozitif yönlü ($r=0,140$, $p=0,031$), dijital bağımlılık ölçeği aşırı kullanma alt boyutu arasında çok zayıf düzeyde pozitif yönlü ($r=0,136$, $p=0,037$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Tablo 3. Teorik Ders Başarı Puan ve Yaş Ortalaması ile Siber Aylaklık ve Dijital Bağımlılık Ortalamaları

	Teorik Ders Başarı Puanı		Yaş	
	<i>r</i> *	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
Siber Aylaklık	-0,003	0,962	0,104	0,112
<i>Paylaşım</i>	0,040	0,541	0,074	0,255
<i>Alışveriş</i>	-0,038	0,559	0,117	0,072
<i>İçerik Erişim</i>	0,10	0,884	0,140	0,031
<i>Durum Güncelleme</i>	0,058	0,371	-0,020	0,763
<i>Oyun-Bahis Sitelerini Kullanma</i>	-0,196	0,002	0,078	0,232
Dijital Bağımlılık	-0,083	0,204	0,039	0,555
<i>Aşırı Kullanma</i>	-0,178	0,006	0,136	0,037
<i>Hayatın Akışını Engelleme</i>	-0,012	0,852	-0,020	0,763
<i>Duygu Durum</i>	-0,066	0,309	-0,013	0,843
<i>Nüks Etme</i>	-0,056	0,391	0,046	0,486
<i>Bırakmama</i>	-0,117	0,072	0,123	0,059

* Spearman korelasyon, $p < 0,05$

Tablo 4'e göre; öğrencilerin cinsiyeti ile siber aylaklık puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($Z = -2,538$, $p = 0,011$). Erkek öğrencilerin siber aylaklık puan ortalamasının daha fazla olduğu bulunmuştur. Ders sırasında internet kullanımı ile siber aylak puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($X^2 = 17,428$, $p = 0,000$). Ders sırasında internet kullanımını kabul edilebilir bir durum olduğunu belirten öğrencilerin siber aylaklık puan ortalamasının daha fazla olduğu belirlenmiştir. İnternet ilgisi ile dijital bağımlılık puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($X^2 = 17,086$, $p = 0,000$). İnternet ilgisi düşük olan öğrencilerin dijital bağımlılık puanlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Tanımlayıcı Özellikler ile Siber Aylaklık ve Dijital Bağımlılık Ölçeklerinin Karşılaştırılması

Değişkenler	N	Siber Aylaklık Ölçeği		Dijital Bağımlılık Ölçeği			
		XX ± SS	İstatistik Testi	p	XX ± SS	İstatistik Testi	p
Cinsiyet							
Erkek	98	67,02 ± 27,22	Z* = -2,538	0,011	65,80 ± 12,33	Z = -1,450	0,147
Kadın	138	57,25 ± 25,44			62,94 ± 13,51		
İnternet Kullanım Becerisi			$X^{2**} = 0,807$	0,668	64,80 ± 2,95	$X^2 = 0,807$	0,668
Yeterli değil	5	52,40 ± 11,51			64,62 ± 1,15		
Orta	122	60,31 ± 2,23			63,55 ± 1,31		
Yeterli	109	62,82 ± 2,74					
İnternet İlgisi			$X^2 = 0,394$	0,821	72,85 ± 5,62	$X^2 = 17,086$	0,000
Düşük	7	59,85 ± 10,59			66,25 ± 0,98		
Orta	147	60,67 ± 2,16			59,58 ± 1,51		
Yüksek	82	62,57 ± 3,02					
Bölüme İsteyerek Gelme			$X^2 = 1,751$	0,417	66,75 ± 0,97	$X^2 = 12,099$	0,002
Evet	137	60,23 ± 2,34			60,50 ± 1,81		
Kararsızım	58	64,34 ± 3,50			60,48 ± 2,40		
Hayır	41	60,58 ± 3,66					
Ders Sırasında İnternet Kullanımı			$X^2 = 17,428$	0,000	62,00 ± 4,02	$X^2 = 7,325$	0,026
Evet, kabul edilebilir	11	80,27 ± 8,46			60,67 ± 1,69		
Kısmen, kabul edilebilir	76	67,52 ± 3,00			66,05 ± 0,96		
Hayır, kabul edilemez	149	56,73 ± 2,09					

* Mann-Whitney U testi, ** Kruskal Wallis testi, $p < 0,05$

Tablo 4’te yer alan bölüme isteyerek gelme durumu ile dijital bağımlılık puanı incelendiğinde, bu iki değişken arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($X^2=12,099$, $p=0,002$). Bölüme isteyerek gelen öğrencilerin dijital bağımlılık puan ortalamalarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Ders sırasında internet kullanımı ile dijital bağımlılık puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($X^2=7,325$, $p=0,026$). Ders sırasında internet kullanımının kabul edilemez bir durum olduğunu belirten öğrencilerin dijital bağımlılık puan ortalamasının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma uzaktan eğitimle yürütülen cerrahi hastalıkları hemşireliği dersini alan öğrencilerin siber aylıklık ve dijital bağımlılık düzeylerinin ders başarısına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Öğrencilerin yarısından fazlasının kadın, internet ilgisinin orta, fakülteye isteyerek geldiği, yarısının orta dereceli internet kullanım becerisine sahip olduğu ve en fazla WhatsApp sosyal ağını kullandıkları saptanmıştır. Öğrencilerin dijital bağımlılık düzeylerinin incelendiği bir çalışmada öğrencilerin %58,9’unun kız öğrenci olduğu saptanmıştır (Arslan, 2020:27). Çınar ve Cinisli’nin (2018) yaptığı çalışmada öğrencilerin %64’ünün erkek ve %75’inin ders sırasında dersin amacı dışında akıllı telefon kullanımını doğru bulmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin en fazla kullandıkları sosyal ağın WhatsApp olduğu belirlenmiştir (Çınar ve Cinisli, 2018:39). Üniversite öğrencilerinin siber aylıklık düzeylerini etkileyen faktörleri inceleyen başka bir çalışmada da öğrencilerin %62’sinin erkek, %64’ünün 19-21 yaş arası ve %54’ünün bölümünden memnun olduğu bulunmuştur (Şenel vd., 2019:96). Araştırmadaki öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri ile yapılan çalışmaların tanımlayıcı özelliklerin benzer olduğu bulunmuştur. Bu yaş döneminde beyin ön bölümünün olgunlaşmaması, fren mekanizmalarının tam olarak çalışmaması ve hormonal dengesizliklerin yaşanması öğrencilerin siber aylıklığa ve dijital bağımlılığa daha yatkın hale getirebilir. En çok kullanılan sosyal ağın WhatsApp olması ise günümüzde iletişim kurmada en fazla kullanılan sosyal ağ platformu olmasına bağlanabilir.

Araştırmamızda, öğrencilerin orta düzeyde siber aylıklık ve dijital bağımlılığa sahip oldukları bulundu. Siber aylıklık düzeylerine ilişkin puan ortalamalarının en yüksek olduğu alt boyutun paylaşım, en düşük olduğu alt boyutun oyun ve bahis sitelerini kullanma olduğu saptanmıştır. COVID-19 pandemisi ile birlikte uzaktan eğitimin yaygınlaşması, siber aylıklık davranışlarının eğitim ortamlarında yaygınlaşmasının beklenen bir sonuç olduğu düşünülebilir. Özdemir vd. (2021) yaptığı bir çalışmada, sağlık meslek lisesi öğrencilerinin uzaktan eğitim sırasında siber aylıklık davranışlarının yüksek olduğunu bulmuştur (Özdemir vd., 2021:1). Araştırmamızda, öğrencilerin dijital bağımlılıklarına ilişkin puan ortalamalarına bakıldığında ise en yüksek puanın aşırı kullanma alt boyutunda, en düşük puanın ise bırakamama alt boyutunda olduğu saptanmıştır. Arslan (2020) tarafından yapılan bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeyinin orta düzeyde ve en yüksek alt boyutun bırakamama, en düşük alt boyutun ise duygu durumu olduğu bulunmuştur (Arslan, 2020:27). Uzaktan eğitim süreci, öğrencilerin dijital ortamı fazla kullanması, öğrencilerin siber aylıklık davranışlarını etkilemiş olabilir. Ayrıca, siber aylıklık davranışları da aşırı kullanma alt boyutunu etkileyebilir. Dijital bağımlılık ölçeğinde en düşük puan ortalamasının bırakamama olması, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin internete olan ilgisinin azaldığının bir göstergesi olabilir. Yapılan araştırmalarda, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse ilgisinin zamanla azaldığı ve ders ile ilgili sorunlar yaşadığı bulunmuştur (Erkoca, 2021:148, Keskin ve Özer-Kaya, 2020:59). Bu araştırmada da öğrencilerin, sekronize ve asenkronize şekilde yapılan uzaktan eğitimle; kavram haritalarını kullanma, problem çözme, örnek vaka inceleme ve soru-cevap yapma gibi aktif öğrenme yöntemlerinin kullanılmasına rağmen ders sırasında sıkılmış olmaları, siber

aylaklık davranışlarının artmasına neden olmuş olabilir. Araştırmamızda, öğrencilerin cerrahi hastalıkları hemşireliği teorik ders başarısının geçer bir not ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir. COVID-19 pandemi sırasında uzaktan eğitimin öğrenci ders başarısına etkisinin araştırıldığı bir çalışmada teorik ders başarısının iyi olduğu ve öğrenci ders notlarının beklenen düzeyde olduğu saptanmıştır (Konecki, 2020:813). Yapılan çalışmaya benzer olarak bu çalışmada da öğrencilerin notlarının beklenen düzeyde olması uzaktan eğitimde öğrencilerle etkileşim kurma biçiminin iyi organize edildiğini ve uygulandığını düşündürmektedir.

Öğrencilerin siber aylaklık ve dijital bağımlılık düzeyleri ile ders başarısı ve yaşları arasında çok zayıf düzeyde ilişki saptanmıştır. Siber aylaklık alt boyutu oyun-bahis sitelerini kullanmanın ve dijital bağımlılık alt boyutu aşırı kullanmanın artması öğrencilerin ders başarısını düşürdüğü söylenebilir. Öğrencilerin siber aylaklık ve dijital bağımlılık düzeyleri ile bilgiye erişim ve akademik başarı arasındaki ilişkiye yönelik literatürde birçok araştırma bulunmaktadır. Yapılan bir araştırmada uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin motivasyonunun düştüğü ve bu nedenle akademik başarı düzeylerinin etkilendiği bulunmuştur (Kuloğlu, 2020:48). Başka bir araştırmada, öğrenciler siber aylaklık davranışlarını kabul edip, bu davranışın doğru bir davranış olmadığını da belirtmişlerdir. Aynı çalışmada öğrencilerin motivasyon sorunları, derse odaklanamama, öğretmenle ilgili sorunlar ve çevresel faktörlerin siber aylaklığa neden olduğu saptanmıştır (Ergün ve Altun, 2012:36). Hemşirelerin siber aylaklık davranışlarının sıklığına dair yapılan başka bir araştırmada, sosyal medya hesaplarına sahip olan ve günde dört saatten fazla internet kullanan hemşireler arasında daha ciddi düzeyde siber aylaklık davranışı görüldüğü tespit edilmiştir. Ayrıca, siber aylaklık ve dijital bağımlılık davranış değişikliklerinin yanı sıra, iş ihmal etme, endişeli hissetme ve kontrol kaybı nedeniyle akademik başarılarının olumsuz etkilendiği belirtilmektedir (Samaha ve Hawi, 2016:321). Savcı vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada da hemşirelik öğrencilerinin kliniklerde akıllı telefon kullanımının artmasının siber aylaklık davranışlarını arttırdığı ve klinik karar verme becerilerini azalttığı saptanmıştır (Savcı vd., 2021:534). Öte yandan başka bir araştırmada, siber aylaklığın sadece akademik başarı ile ilgili bir değişken olmadığı, aynı zamanda öğrencilerin psikolojik iyi olma halinin bir parçası olduğu vurgulanmıştır (Metin-Orta ve Demirtepe-Saygılı, 2023:11101). Bu çalışmada, öğrencilerin cerrahi hastalıkları hemşireliği teorik ders başarı puanları ile oyun-bahis sitelerini kullanma ve aşırı kullanma arasında negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır. COVID-19 pandemisi nedeniyle öğrencilerin oyun eğilimlerinin artması ve dijital ortamı aşırı derecede kullanmaları, düşük düzeyde de olsa ders başarı puanlarını olumsuz etkileyebilir. Öğrencilerin yaşı arttıkça siber aylaklık alt boyutu içerik erişimi ve dijital bağımlılık alt boyutu aşırı kullanmanın arttırmaktadır. Öğrencilerin yaşının artması internet üzerindeki istedikleri içeriğe nasıl erişeceklerini öğrendiğini düşündürmektedir.

Araştırmada erkek öğrencilerin siber aylaklık düzeylerinin daha fazla olduğu ve ders sırasında internet kullanımının kabul edilebilir bir davranış olarak kabul eden öğrencilerin siber aylaklık puanlarının daha fazla olduğu saptanmıştır. İnternet ilgisi düşük olan, bölüme isteyerek gelen ve ders sırasında internet kullanımının kabul edilemez bir davranış olarak kabul eden öğrencilerin dijital bağımlılık puanlarının daha fazla olduğu saptanmıştır. Siber aylaklık ile ilgili yapılan bir meta analizde, yaş ve diğer demografik değişkenlerin aksine can sıkıntısı, bağımlılık ve öz kontrolünün siber aylaklık davranışları için daha önemli değişkenler olduğu belirlenmiştir (Mercado vd., 2017:546). Yapılan bir çalışmada üniversite gençliğinde internet bağımlılığı ve derslerde siber aylaklık davranışlarını inceleyen çalışmada erkek öğrencilerin internete bağımlılık ve derste siber aylaklık puan ortalamalarının kadın öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Yazgan ve Yıldırım, 2020:6). Erkek öğrencilerin siber aylaklık

davranışlarının daha fazla olması doğası gereği daha hareketli olmaları ve sosyalleşme sürecinde ailelilerinden daha az kısıtlama görmüş olmalarına bağlanabilir. Yapılan bir çalışmada, oyun bağımlılığının, günlük işleri ihmal etmenin, profesörlerle kötü ilişkilerin, internet bağımlılığını önemli ölçüde etkilediği bulunmuştur (Baturay ve Toker, 2015:358). İnternet bağımlılığının kişinin benlik saygısını, özgüvenini, sosyal- akademik öz yeterliliğini azalttığı ve yalnızlığı tetiklediği de saptanmıştır. Ergenler arasında internet bağımlılığını inceleyen diğer bir araştırma ise internetin kötüye kullanılmasının bireyin seçimi olabileceğini, ancak internetin özellikleri ve bireylerin seçimlerini yaptıkları ortam gibi diğer faktörlerin de önemli olduğunu vurgulamıştır. Hatta aile ve okul faktöründen daha çok sosyal ve çevre faktörlerinin internet bağımlılığına yol açtığı belirlenmiştir. Diğer yandan, sosyal çevre faktörlerinin, internet kafelere kolay erişilebilirlik ve internette oyun reklamlarına maruz kalmanın, internet bağımlılığına yatkınlığı arttırdığı da bulunmuştur (Chung vd., 2019:4635). Arslan'ın (2020) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerini cinsiyet, sınıf düzeyi, ikamet yeri, mezun oldukları lise türü ve branş gibi değişkenlerin etkilediği bulunmuştur (Arslan, 2020:27). Bu, dijital bağımlılığı etkileyen birden fazla faktörün olduğunu düşündürmektedir. Özellikle öğrencilerin bulunduğu çevresel faktörlerin (reklamlara maruz kalma, kolay erişilebilirlik vb.) dijital bağımlılık düzeylerini etkilediğini göstermektedir.

Araştırmamızın bir kamu üniversitesinin ikinci sınıf hemşirelik öğrencileriyle sınırlı kalması, araştırma bulgularının genellemesini engellemektedir. Dijital bağımlılık ve siber aylaklık davranışları ölçeği öz bildirim ölçekleri olduğu için klinik değerlendirme yapılmadığı için öğrencilerin öz değerlendirmelerine bağlı olarak gerçeği yansıtmamış olabilir. Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı sorunlar araştırmanın dijital bağımlılık ve siber aylaklık ölçek puanlarını ekilebileceği için yüz yüze eğitimde araştırmanın tekrar yapılması faydalı olabilir.

Sonuç olarak, hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitimle yürütülen cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinde orta düzeyde siber aylaklık ve dijital bağımlılık eğilimleri olduğu belirlenmiştir. Ayrıca oyun ve aşırı kullanımın ders başarı puanlarını olumsuz etkilediği saptanmıştır. Bu çalışma, COVID-19 pandemisi ile birlikte dijital teknolojilerin yaygın kullanımı ile ortaya çıkan eğitimsel sorunlardan siber aylaklık ve dijital bağımlılık üzerine vurgu yapmaktadır. Öğrencinin uzaktan eğitimde derse aktif katılımını sağlayacak, öğrencinin karar alabileceği, zihinsel yeteneklerini kullanabileceği ve sosyal etkileşimi teşvik edecek yöntemlere odaklanılması yararlı olacaktır. Ayrıca öğrencilere siber aylaklık ve dijital bağımlılık davranışlarını kontrol etmelerine yönelik eğitimlerin de faydalı olabileceği düşünülmektedir. Daha büyük örneklem grupları ile dijital bağımlılık ve siber aylaklık davranışlarının nedenlerini anlamak için karma yöntemli araştırmaların yapılması da önerilmektedir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

DESTEK VE TEŞEKKÜR BEYANI

Çalışma herhangi bir destek almamıştır. Teşekkür edilecek bir kurum veya kişi bulunmamaktadır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Y., Dursun, Ö. Ö., Dönmez, O., & Şahin, Y. L. (2016). In search of a measure to investigate cyberloafing in educational settings. *Computers in Human Behavior*, 55, 616-625. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.11.002>
- Akbulut, Y., Dönmez, O., & Dursun, Ö. Ö. (2017). Cyberloafing and social desirability bias among students and employees. *Computers in Human Behavior*, 17(72), 87-95. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.02.043>
- Arabacı, I. B. (2017). Investigation faculty of education students' cyberloafing behaviors in terms of various variables. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 16(1), 72-82.
- Arslan, A. (2020). Üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International e-Journal of Educational Studies*, 4(7), 27-41. <https://doi.org/10.31458/iejcs.600483>
- Arslan, A., & Bardakçı, S. (2020). Üniversite öğrencilerinin dijital bağımlılık düzeylerinin iletişim becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(20), 36-70.
- Arslan, S., & Akın, A. (2015). 2x2 başarı yönelimleri ölçeği (revize formu): geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 5(1), 7-15.
- Arslantas, T. K., Yaylacı, M. E., & Özkaya, M. (2023). Association between digital literacy, internet addiction, and cyberloafing among higher education students: a structural equation modeling. *E-Learning and Digital Media*. <https://doi.org/10.1177/20427530231156180>
- Baturay, M. H., & Toker, S. (2015). An investigation of the impact of demographics on cyberloafing from an educational setting angle. *Computers in Human Behavior*, 50, 358-366. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.03.081>
- Bursal, M. (2019). *SPSS ile temel veri analizleri*. 2. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık
- Bülbül, H., Tarkan, T., & Aydil, F. (2018). Üniversite öğrencilerinde oyun bağımlılığı: kişisel özellikler ve başarı ile ilişkisi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(3), 97-111. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.423745>
- Chung, S., Lee, J., & Lee, H. K. (2019). Personal factors, internet characteristics, and environmental factors contributing to adolescent internet addiction: a public health perspective. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(23), 4635. <https://doi.org/10.3390/ijerph16234635>
- Çınar, O., & Cinisli, Z. (2018). In-class cyberloafing among undergraduate students of physical education and sports teaching department. *Journal of Physical Education and Sports Studies (JPSS)*, 10(1), 39-48. <https://doi.org/10.30655/BESAD.2018.3>
- Çok, R., & Kutlu, M. (2018). Üniversite öğrencilerin ders esnasında ders dışı internet kullanım davranışları ile akademik güdülenme düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 4(1), 1-21.
- Ergün, E., & Altun, A. (2012). Öğrenci gözüyle siber aylıklık ve nedenleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(1), 36-53.
- Erkoca, M. C. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ilgisi- bir çalışma. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 148-163.
- Garrett, R. K., & Danziger, J. N. (2008). On cyberslacking: workplace status and personal internet use at work. *Cyberpsychology & Behavior: The Impact of the Internet, Multimedia and Virtual Reality on Behavior and Society*, 11(3), 287-292. <https://doi.org/10.1089/cpb.2007.0146>
- Kalaycı, E. (2010). *Üniversite öğrencilerinin siber aylıklık davranışları ile öz düzenleme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaoglan, D., & Okten., C. (2015) Labor-force participation of married women in Turkey: a study of the added-worker effect and the discouraged-worker effect. *Emerging Markets Finance and Trade*, 51(1), 274-290. <https://doi.org/10.1080/1540496X.2015.1011535>
- Kesici, A., & Tunç, N. F. (2018). The development of the digital addiction scale for the university students: reliability and validity study. *Universal Journal of Educational Research*, 6(1), 91-98. <https://doi.org/10.13189/ujer.2018.060108>
- Keskin, M., & Özer Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kırmızıgül, H. G. (2020). COVID-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.
- Konecki, M. (2020). Impact of distance learning on motivation and success rate of students during the COVID-19 pandemic. In 2020 43rd International Convention on Information, Communication and Electronic Technology (MIPRO), 28, 813-817.
- Kuloğlu, M. E. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin akademik başarıları, başarı motivasyonları ve can sıkıntılarları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, 3(1), 48-60.
- Mercado, B. K., Giordano, C., & Dilchert, S. (2017). A meta-analytic investigation of cyberloafing. *Career Development International*, 22(5), 546-564. <https://doi.org/10.1108/CDI-08-2017-0142>
- Metin-Orta, I., & Demirtepe-Saygılı, D. (2023). Cyberloafing behaviors among university students: their relationships with positive and negative affect. *Current Psychology*, 42, 11101-11114. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02374-3>
- Mukaka, M. M. (2012). A guide to appropriate use of correlation coefficient in medical research. *Malawi Medical Journal*, 24(3), 69-71.
- Özdemir, C., Yıldız, A., & Şahan, S. (2021). Cyberloafing behaviors of health professional students during distance education in the COVID-19 pandemic period. *Journal of Health Education*, 6(1), 1-6. <https://doi.org/10.15294/jhe.v6i1.45307>

- Öztürk, A. (2021). COVID-19 pandemi sürecinde bilişim teknolojileri bağımlılığı. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 195-219. <https://doi.org/10.31463/aicusbed.903612>
- Ravizza, S. M., Hambrick, D. Z., & Fenn, K. M. (2014). Non-academic internet use in the classroom is negatively related to classroom learning regardless of intellectual ability. *Computers and Education*, 78, 109-114. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2014.05.007>
- Samaha, M., & Hawi, N. S. (2016). Relationships among smartphone addiction, stress, academic performance, and satisfaction with life. *Computers in Human Behavior*, 57, 321-325. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.12.045>
- Savcı, A., Turhan-Damar, H., Comez, S., & Bilik, Ö. (2021). Effects of smartphone addiction and cyberloafing behavior of nursing students on their clinical decision-making during clinical practice. *International Journal of Caring Sciences*, 14(1), 534-542.
- Şenel, S., Günaydın, S., Sarıtaş, M. T., & Çiğdem, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin siber aylaklık seviyelerini yordayan faktörler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 95-105. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2376>
- Totan, T., Ercan, B., & Öztürk, E. (2019). Mutluluk ve benlik saygısının yalnızlıkla internet bağımlılığına etkilerinin incelenmesi. *Edu 7: Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(10), 20-35.
- Yazgan, Ç. Ü., & Yıldırım, A. F. (2020). Üniversite gençliğinde internet bağımlılığı ve derslerde siber aylaklık davranışları. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(Özel Sayı), 5-23.
- Yengin, D. (2019). Teknoloji bağımlılığı olarak dijital bağımlılık. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 9(2), 130-144.
- Yılmaz, R., Karaoğlan-Yılmaz, F. G., & Yıldız-Durak, H. (2018). Öğretmen adaylarının problemleri internet kullanım davranışları ile üstbilişsel farkındalık durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Congress on Science and Education*, 66-70.
- Yuwanto, L. (2018). Academic flow and cyberloafing. *Psychology Research*, 8(4), 173-177. <https://doi.org/10.17265/2159-5542/2018.04.006>